

Kirsi Virtasen valtuustoaloite: Aloite Lähiötuvan toiminnan turvaamiseksi

Khall 21.01.2025 § 32

Valmistelija Hallintojohtaja Kyllönen Pinja, puh. 044 7255223

Kirsi Virtanen on jättänyt valtuustoaloitteen 13.1.2025:

"Kuhmon kaupunginvaltuusto

Aloite Lähiötuvan toiminnan turvaamiseksi

Tein Lähiötupaa koskevan aloitteeni pari vuotta sitten, ja jotenkin tiesin, että kohta taas olemme samassa tilanteessa, jos Lähiötupaa ja sen toimintaa ei sen silloisessa muodossaan nähdä kunnan yhdeksi perustehtäväksi.

Itse Lähiötuvan toimintaa hyvin läheltä seuranneena huomasin, kuinka noin vuosi sitten Karhunpolun lisäksi myös muualla asuvia kuhmolaisia alkoi vierailla tuvalla; kuka nauttimassa aamiaista, lehdet lukemassa tai pyytämässä apua atk-asioissa. Myös koulun hävikkiruokaa ja kauppojen hävikkileipiä haettiin kauempaakin.

Siinä istuskellessa kuulin monenkirjavista kohtaloista ja myös kiitollisuutta siitä, että vaikeana aikana saa rahat riittämään, kun on mahdollista saada pikkurahalla aamupalaa ja apua päivän ruokailuun. Eräs yksinäinen mies kertoi, ettei ollut vuosikausiin syönyt aamupalaa, mutta kun hän kuuli aamupalasta, alkoi aamulenkkinsä lopuksi käydä Lähiötuvalla. Painokin oli kuulemma lähtenyt laskuun, kun syömisiin oli tullut enemmän säännöllisyyttä. "Siitä tuli hyvä tapa", hän totesi.

Lähiötuvalla kävi säännöllisesti eri alojen asiantuntijoita, joilta asiakkaat saivat kysyä apua ongelmiinsa yksityisesti. Siis varsinaista matalan kynnyksen erittäin hyvää asiakasystävällistä toimintaa. Etenkin aikuissosiaalityön, ehkäisevän päihdetyön ja monen muun paikalla käyneen ammattilaisen näkökulma on tärkeää, sillä juuri asiakastyössä kaikenlaisen "huono-osaisuuden" vaikutukset selkeimmin näkyvät.

Usea sosiaalityön tekijä onkin ottanut kantaa Lähiötuvan toiminnan puolesta. Ja niin kuuluukin tehdä, sillä jo sosiaalihuoltolakiin on kirjattu, että rakenteellinen sosiaalityö on yksi osa työtä.

Sosiaalihuoltolaki (7§) toteaa, että rakenteellisella sosiaalityöllä on huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittämisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Tämä tarkoittaa paitsi tiedon tuottamista asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä myös tavoitteellista toimintaa ja toimenpide-ehdotuksia rakenteellisten ongelmien ehkäisemiseksi.

Lain mukaan sosiaalihuollon asiantuntemus tulisi myös tuoda osaksi kunnan muiden toimialojen suunnittelua.

Lähiötuvan toiminta on hyvin yhteisöllistä. Sen perustana on ollut pari vakituista työntekijää, ja pieni joukko vapaaehtoisia, jotka ovat olleet tarvitessa apuna esimerkiksi leipomalla tuotteita aamiaiselle tai iltapäiville tai etsiessään kaupoista sopivia tarjouksia elintarvikkeista.

Viimeksi käydessäni Lähiötuvalla paikalla oli myös sosiaalityötä opiskeleva, joka teki työharjoitteluaan tuvalla. Hän oli suoraan sanottuna kauhuissaan, kun tieto Lähiötuvan työntekijöiden työsuhteiden päättymisestä tuli, eikä uusista ollut tietoaakaan.

"Näin mahtava toiminta saatu vakiinnutettua. Eihän tässä ole mitään järkeä!" oli hänen kommenttinsa.

Kuhmon kaupunginjohtaja totesi uudenvuoden puheessaan kaupungin pyrkimyksestä lisätä yhteisöllisyyttä. Tähän on kuitenkin sanottava, että Lähiötuvan toiminnan asteittaisella alasajolla, kokoaikaisesta pariin tuntiin päivässä, iso vaikuttava osa kaupungin olemassa olevasta yhteisöllisyydestä tulee päinvastoin katoamaan.

Tässä on kysymys rahasta, työttömyydestä ja etenkin kuntalaisten hyvinvoinnista.

Kuhmo joutuu maksamaan Työttömyysetuusmaksua ("sakkomaksu") Kelalle kaikista työttömyysetuudella olevista. Reilun vuoden peruspäivärahalta tai ansiosidonnaisella olevista 40% tai vajaa kaksi vuotta työmarkkinatuella olevista 50%. Eli suomennettuna, Kuhmolla ei olisi varaa yhteenkään työttömään ja katsotaan, tuleeko varatut 700 000 maksuihin riittämään.

Nyt vuoden alusta kunnat hoitavat työllisyyden hoidon ja valtion piti korvata siitä aiheutuneet kulut. Kuhmoonkin luvattu siirtymäraha n. 64 000 olikin jäänyt 43 000 kun taas vastuukunta Kajaanin potti nousi n. sadalla tonnilla. Kuhmo myös maksaa osansa työllisyysalueen kuntana Kajaanille 154 000 vuodessa.

Kuhmon työllistämiseen budjetoima n. 240 000 ei sekään toteudu sellaisenaan, sillä viime vuoden aikaisia Te-toimistojen vanhoja palkkatuki sidontoja ilmaantui ja myöskään STM ei enää maksanutkaan osuuttaan työmarkkinatuista. Eli summa summarum, siitähän budjetista suli näiden viimevuotisten kujeiden takia 67 %.

On myös jo tiedossa, että yleiskatteellinen valtionosuutemme 1.114 000 euroa ei tule riittämään, kun työllisyydenhoidon summaksi on budjetoitu 1,9 miljoonaa, joka sisältää myös henkilöstön 8 htv palkkakulut.

Kuitenkin, olen varma, että Kuhmon kaupunki ja Kainuun hyvinvointialue ja myös Kuhmon Seurakunta voisivat yhteistuumin sopia sellaisesta järjestelystä, että Kuhmon Lähiötuvalla saataisiin palkattua kaksi työntekijää. Esimerkiksi yli 55-vuotiaan työntekijän voi palkata 10 kuukaudeksi 70 % tuella.

Esitänkin, että Kuhmon kaupunki ottaa aktiivisen roolin ja lähestyy Kainuun hyvinvointialuetta ja Kuhmon seurakuntaa sekä aloittaa neuvottelut Lähiötuvan toiminnan palauttamiseksi lainmukaiselle tasolle yhteisöllisenä toimipisteenä, jossa kuhmolaiset voivat saada matalan kynnyksen asiakasystävällistä

monialaista palvelua ja kuntien vastuulla olevia sosiaalihuoltolain ym
ennaltaehkäisyä koskevia vastuuta.

Kuhmossa 13.01.2025

Kirsi Virtanen”

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää saattaa em. aloitteen kaupunginjohtajalle
valmisteltavaksi.

Päätös Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Khall 25.06.2025 § 197
19/00.02.01/2025

Valmistelija Kaupunginjohtaja Juhana Juntunen puh. 044 725 5222

Aloitteen valmistelu

Kuhmon Yhdistystoiminnan kehittämishanke järjesti Lähiötuvalla 13.1.2025
tilaisuuden, jossa kartoitettiin kuhmolaisten yhdistysten halukkuutta ottaa vastuu
Lähiötuvan työntekijän palkkaamisesta. Keskustelua käytiin vilkkaasti, halukkaita
yhdistyksiä ei ilmaantunut.

Lähiötuvan ohjausryhmässä 13.6.2025 käsiteltiin työllisyysasiantuntija Juha
Heinosen ehdotusta malliksi lähiötuvan vapaaehtoistyön tukemisesta ja
arvostuksesta, joka sisälsi ehdotuksen koulutus- ja hyvinvointimalliksi Lähiötuvan
vapaaehtoisille.

Lähiötuvan ohjausryhmä linjasi, että toiminnan jatkoa lähdetään suunnittelemaan
em. Lähiötuvan koulutus- ja hyvinvointimallin pohjalta. Toiminta rahoitetaan
Kuhmon kaupungille osoitetulla perintörahalla. Ohjausryhmän puheenjohtaja
totesi, että mallissa ohjausryhmän rooli korostuu ja toimintaa ohjaa jatkossakin
Lähiötuvan ohjausryhmä.

Ehdotus Lähiötuvan koulutus- ja hyvinvointimallista on seuraava:

1. Tausta

Lähiötupa toimii matalan kynnyksen kohtaamispaikkana, jonka toimintaa tukevat Kiinteistö Oy Kuhmon Terva-asunnot, Kuhmon kaupunki, Kainuun hyvinvointialue, Kuhmon evankelis-luterilainen seurakunta, sekä Kuhmon Työvire ry. Toimintapaikka tarjoaa yhteisöllistä tukea kuntalaisille.

Tuvan arjen toimintaa ylläpitävät tällä hetkellä vapaaehtoiset, joilla on vahva halu osallistua yhteisön hyväksi tehtävään työhön.

Kaupungille osoitetun testamenttiperinnön turvin on nyt mahdollista vahvistaa lähiötupatoimintaa ja tukea vapaaehtoistyötä pitkäjänteisesti ja vaikuttavasti.

2. Tavoite

Ehdotuksen tavoitteena on rakentaa toimintamalli, joka:

- Tukee vapaaehtoisten jaksamista, motivaatiota ja osaamisen kehittämistä
- Parantaa toiminnan turvallisuutta ja laatua
- Edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta alueella

3. Vapaaehtoisten lyhytkoulutukset

Ehdotetaan järjestettäväksi maksuttomia, käytännönläheisiä koulutustilaisuuksia, jotka tukevat vapaaehtoisten osaamista ja hyvinvointia:

3.1 Asiakaspalvelu ja vuorovaikutustaidot

- Kuuntelemisen, ystävällisen kohtaamisen ja rajojen asettamisen harjoittelu
- Tavoitteena varmuuden lisääminen erilaisissa asiakastilanteissa

3.2 Turvallisuus ja uhkatilanteet

- Käytännön ohjeita ristiriita- ja uhkatilanteisiin
- Tavoitteena turvallisuuden tunne sekä vapaaehtoisille että asiakkaille

3.3 Ensiavun perusteet

- Keskeiset toimenpiteet hätätilanteissa (esim. haavat, kaatumiset, tajuttomuus, sydänkohtaus)
- Tavoitteena toiminnanvarmuuden ja turvallisuuden lisääminen

3.4 Mielenterveyden ensiapu (MTEA)

- Ahdistuksen, masennuksen ja päihdeongelmien tunnistaminen
- Tavoitteena ymmärtävä ja rauhallinen kohtaaminen sekä ohjaaminen tarvittaviin palveluihin

3.5 Elintarvikehygieniä ja ruokaturva

- Ruoan turvallinen käsittely, säilytys ja jakelu
- Varmistaa ylijäämäruoan turvallisen hyödyntämisen

3.6 Kädentaidot ja toiminnan ohjaaminen

- Esimerkiksi ompelukoneen tai askartelun ohjauksen harjoittelu
- Tavoitteena vertaistoiminnan tukeminen

3.7 Ryhmänohjaus ja yhteisön rakentaminen

- Ryhmädynamiikan perusteet, keskustelujen ohjaaminen ja osallistaminen
- Tavoitteena yhteisöllisyyden vahvistaminen

4. Hyvinvointipäivä vapaaehtoisille

Ehdotetaan järjestettäväksi 1–2 kertaa vuodessa hyvinvointipäivä esimerkiksi luonnonkauniissa ympäristössä.

Päivän sisältö voi olla esimerkiksi:

- 1–2 koulutuksellista työpajaa
- Yhteinen ruokailu ja kahvitus
- Rentouttavaa ohjelmaa (esim. kylpylä, kevyt hieronta, luontokävely)
- Vertaistuellinen tai ohjattu keskustelu

Tavoitteet:

- Tukee vapaaehtoisten henkistä ja fyysistä jaksamista
- Lisää yhteishenkeä ja vahvistaa vapaaehtoistoiminnan profiilia
- Antaa tunnustusta tehdylle vapaaehtoistyölle

5. Vapaaehtoisten opintomatka (lisäehdotus)

Ehdotetaan järjestettäväksi opintokäynti toiseen kaupunkiin tai vastaavaan lähiötupatoimintaan.

Sisältö voi olla:

- Vierailu toiseen yhteisötaloon tai vastaavaan yksikköön
- Keskusteluja muiden vapaaehtoisten kanssa
- Toimintamallien ja ideoiden jakamista

Tavoitteet:

- Näkökulmien avartaminen

- Motivaation ja osaamisen vahvistaminen
- Vertaistuen ja yhteistyöverkostojen kehittäminen

6. Symbolit ja tunnustukset

Yhteisöllisyyttä vahvistetaan materiaalisilla ja symbolisilla tunnusmerkeillä:

6.1 Työvaatteet:

Esiliinat, hupparit tai t-paidat, joissa lähiötuvan tunnus (esim. kahvipannu ja mahdollinen uusi slogan: "Tuvan puolesta, kaikki yhdessä!")

6.2 Pinssit tai merkit:

Tupalainen-pinssi (hopeanvärisen): sitoutuneille kävijöille

Tupamestari-pinssi (kullanvärisen): aktiivisille vapaaehtoisille tai koulutuksiin osallistuneille

6.3 Vuoden vapaaehtoinen -tunnustus:

Kevyt juhlatilaisuus vuosittain

Kunniakirja ja mahdollinen pieni muistaminen (esim. lahjakortti)

7. Muut kehittämiskohteet

Esimerkkejä jatkokehityksen mahdollisuuksista:

- Yhteisökalenteri: avoimien tapahtumien ja toimintavuorojen suunnittelun tueksi
- Digivapaaehtoinen: vapaaehtoinen digituen tarjoajana (omaehtoinen koulutus)
- Tupakumppanuudet: yhteistyö esimerkiksi Marttojen tai muiden paikallisten toimijoiden kanssa

8. Toteutus ja yhteistyö

Rahoitus:

Toiminta voidaan toteuttaa Kuhmon kaupungille osoitetun testamenttilahjoituksen avulla. Lahjoitus on kohdennettu erityisesti lähiötuvan toiminnan ja yhteisöllisyyden kehittämiseen.

Keskeiset yhteistyötahot:

Kuhmon kaupunki: hyvinvointityö, kansalaisopistoyhteistyö

Kiinteistö Oy Kuhmon Terva-asunnot

Kainuun hyvinvointialue: yhteisötyö ja sosiaalipalvelut

Kuhmon evankelis-luterilainen seurakunta: erityisesti diakoniatyö

Työvire ry: hävikkiruoan kuljetus ja mahdollinen muu logistiikka

Muut järjestöt: SPR, MIELI ry, Martat jne.

9. Yhteenveto

Ehdotettu toimintamalli vahvistaa:

- Vapaaehtoisten jaksamista, osaamista ja motivaatiota
- Lähiötuvan toiminnan laatua ja turvallisuutta
- Lähiöyhteisön osallisuutta, hyvinvointia ja yhteenkuuluvuutta

Mallin tavoitteena on luoda arjen yhteisöllisyyttä, jossa jokainen kuntalainen voi tuntea itsensä arvokkaaksi ja merkitykselliseksi osaksi yhteisöä.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää yhtyä Kirsi Virtasen valtuustoaloitteeseen.
Kaupunginhallitus suosittaa Lähiötuvan toiminnan jatkamista em. vapaaehtoisten koulutus- ja hyvinvointimallilla.

Kaupunginhallitus päättää saattaa tämän aloitteen tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja samalla esittää tämän aloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.

Päätös Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.